HIIUMAA TEATAJA

Hiiumaa valla väljaanne • Tasuta

Juuni 2026 • nr 96

SÜNDINUD UUED VALLAKODANIKUD

Agnes Einiste | Elli Sedrik | Lenna Oja | Robin Luup

Õnnitleme vanemaid!

Tiina Maiberg: „Hiiumaa kirjandusfestivalil on ruumi kuulata, mõelda ja molutada“

Juuni alguses toimub juba viiendat korda Hiiumaa kirjandusfestival, mis toob saarele kirjanikud, luuletajad, muusikud ja kirjandushuvilised üle Eesti. Tänavune festival on pühendatud tuletorniaastale ning programmist leiab vestlusi, töötubasid, näitusi, muusikat ja kohtumisi armastatud autoritega. Festivali peakorraldaja Tiina Maiberg räägib intervjuus, kuidas festival alguse sai, mis teeb väikese saare kirjanduspeo eriliseks ning milliste raamatute juurde ta ise ikka ja jälle tagasi pöördub.

Hiiumaa kirjandusfestival toimub tänavu juba viiendat korda. Kuidas sul sündis mõte selline festival ellu kutsuda?

Paljud asjad siin maailmas tekivad kellegi või millegi eeskujul. Töötades pikalt Eestist väljaspool ja püüdes kodus käies enesesse eesti kultuuri hingata ning võimalusel alati ka üks Hiiumaa-tiir teha, tekkis kord Kadrioru kirjandustänaval jalutades ja sealset mõnusat ning inspireerivat õhkkonda nähes mõte, et midagi sarnast võiks ju ka siin olla. Et aga üksi midagi sellist ei tee, rääkisin mõttest turismiklastri juhile Kristel Peikelile ja nii see festival oma elu elama hakkas. Nüüdseks on meil suurepärane tiim, kellega koos on seda kõike lihtsalt lust teha. Lisaks Kristelile veel Aivi Telvik, Annely Veevo, Reet Kokovkin ja Arno Kuusk.

Milliseid tänavuse programmi sündmusi ootad ise kõige rohkem?

Ma ei oska ja tegelikult ka ei soovi kedagi eraldi välja tõsta, tahaks kõiki vestlusi kuulata ja töötubades osaleda, need on põnevad ning avavad uusi vaatenurki ja annavad mõtteainest ning häid ideid. On hästi tore, et oleme igal aastal saanud Ööülikooli siia hiidlasi salvestama, just oli esmaspäeval (18.05) Vikerraadio eetris möödunudaastane salvestus, kus Helgi Põllo kõneles rahvariiete tähendusest ajast aega.

Kirjandusfestival hõlmab endas ka muusikat, näitusi, töötubasid jne. Kui oluline on sinu jaoks, et festival oleks mitmekülgne? Mille järgi esinejaid valid?

Mitmekülgsus on oluline ja eelkõige sellest aspektist, et inimestel oleks valikuvõimalus. Kava kokkupanekul lähtume osaliselt ka Hiiumaa teemaaastast, mis sel aastal on pühendatud tuletornidele. Kindlasti tähistame veel hiidlastest kirjanike ja teiste loomeinimeste ümmargust sünniaastapäeva. Mis esinejate valikut puudutab, siis arutame seda tiimiga ja lõpptulemus kujuneb koostöös.

Festivalis on oluline koht ka Hiiumaa kirjanduslool ja kohalikel autoritel. Kuidas iseloomustaksid Hiiumaa kirjandusmaastikku?

Hiiumaaga on vist see lugu, et ta on seest suurem kui väljast. Sama on kirjandusloo ja hiiu kirjanikega. Lugedes Vaapo Vaheri kaheköitelist suurteost tekib tunne, et Hiiumaal on kirjanikud ja teised loomeinimesed kõikjal, see kõlab justkui tuntud lause eestlastest igas sadamas, siin siis igas saarenurgas. Ja on puhas rõõm, et ilma teevad juba ka noored kirjanikud, nagu Riste Sofie Käär, Piret Eesmaa jt. Üksiti olen väga tänulik kooliõpetajatele, kes on toonud ja toovad õpilased kohtumistele kirjanikega. Kahtlemata on nendegi noorte seas tulevasi kirjanikke. Loodetavasti aitab kirjandusfestivali luulevõistlus samuti sellele kaasa.

Milline lugeja oled sina ise?

Pisut eklektiline, sõltub natuke aastast või aastaajast, meeleolust või keskkonnast, aga mulle meeldib lugeda romaane, mis on seotud ajaloo ja ajalooliste isikutega, samas köidab mind kirjaniku keelekasutus. Naudin raamatuid, mille keel on rikkalik ja nüansirohke.

Kas sul on mõni autor või raamat, mille juurde ikka ja jälle tagasi pöördud?

Jah, mõni ikka. Nt Uku Masingu „Rapanui vabastamine“ ja seda mitte sisu, vaid sirvin seda aegajalt just rikkaliku keele ning nauditava kujundlikkuse tõttu. Või siis Mia Kankimäki „Naised, kellest ma öösiti mõtlen“. Raamat, mis viib lugejad nii lähemasse kui kaugemasse minevikku, kus on võimalik rännata ajalooliste naiste ehk kartmatute maadeuurijate, andekate kirjanike ja kirglike kunstnike radadel. Üha enam olen hakanud lugema Eesti ajalugu käsitlevaid raamatuid, sest sellealane teadmine jäi minuaegses koolihariduses enam kui vildakaks. Eelmisel aastal olin lummatud Lilli Luugi „Ööemast“, milles vaatamata keerulisele ajale ja rasketele otsustele oli helgust ja lootust, lisaks veel haruldane keeletaju ning rikkalik sõnavara. Sel aastal on viimane avastus prantslase Xavier Bouvet' romaan Otto Tiefist ja tolleaegsetest sündmustest. Soovitan kõigile.

Kas tänapäeval loetakse sinu hinnangul piisavalt?

Alati on neid, kes loevad, ja neid, keda lugemine ei köida. Mullune eesti raamatu aasta tõi lugemise tavapärasest suurema tähelepanu alla ja usun, et inimeste huvi raamatute ning lugemise vastu kasvas. Selliseid raamatuaastaid võiks tihemini olla.

Kuidas võiks noori rohkem raamatute juurde tuua?

Ma kuidagi ei tahaks kaasa minna selle soiuga, et noored ei loe ja mis neist küll saab. Noored loevad küll, igaühel ja igal ajajärgul on oma lugemisaeg ja -rütm. Aga enamasti algab kõik kodust. Lastele tuleks raamatuid ette lugeda ja nendega arutleda. Nii laieneb sõnavara ja maailmanägemine.

Kui palju kohalik kogukond festivali tegemisel kaasa aitab?

Meil on hästi tore ja asjalik tiim, on tublid vabatahtlikud ning hea koostöö kogukonnaga, erinevate asutuste ja ettevõtete, MTÜde ja vallaga. Hea meel on sellegi üle, et ka sel aastal tuleb rida kirjastusi Hiiumaale kirjandusfestivalile oma raamatuid müüma.

Mis teeb ühe väikese saare kirjandusfestivali eriliseks võrreldes suurte linnafestivalidega?

Ega Hiiumaa nüüd nii väike ka pole, ikkagi suuruselt Eesti teine saar. Aga jah, kui väiksusele mõelda, siis siin on hubasem ja kodusem, vähemalt loodan nii. Tõsi, pole sellist suurt melu nagu linnafestivalidel, aga ongi hea, kui on ka selliseid kohti, kus saad rahulikumalt mõnuleda või isegi molutada, samas kuulata vestlusi ja neile kaasa mõelda ning sõna sekka öelda.

Kas festivalile tullakse pigem konkreetsete autorite pärast või nautima kogu õhkkonda?

Seda peaks küsima tulijate käest, aga arvan, et nii seda kui teist.

Mida sooviksid öelda inimesele, kes pole veel kordagi Hiiumaa kirjandusfestivalile sattunud?

Tulge kohale, võtke aeg maha, nautige mõnusat keskkonda, toredaid inimesi ja kohtumisi, inspireerivaid vestlusi ja häid mõtteid, tegusaid töötube, Ööülikooli loengut, head muusikat ja seda sõnadega seletamatut Hiiumaa-hõngu.

TRIINU RAJASALU

Hiiumaa vald ootab vabatahtlikke osalema suurõppusel ILVES 2026

2026. aasta juunis toimub Riigikantselei eestvedamisel üks Eesti suurimaid kriisiõppusi – ILVES 2026. Õppus põhineb laia riigikaitse põhimõttel, mille kohaselt panustavad kriisideks valmistumisse lisaks riigiasutustele ka kohalikud omavalitsused, elutähtsaid teenuseid osutavad ettevõtted ning kodanikuühendused.

Õppuse eesmärk on harjutada eri osapoolte koostööd kriisiolukordades ning testida valmisolekut tagada kogukonna toimimine ka keerulistes ja ootamatutes tingimustes. Kokku osaleb õppusel üle Eesti ligi 130 organisatsiooni, nende seas Hiiumaa vald.

Õppuse aktiivne osa toimub 8.–12. juunini 2026 ning selle käigus harjutatakse muu hulgas evakuatsioonikoha avamist ja toimimist. Selleks otsib Hiiumaa vald vabatahtlikke, kes on valmis õppusel eri rollides kaasa lööma.

Vabatahtlikuna osalemine annab võimaluse näha lähemalt, kuidas kriisiolukordades tegutsetakse, saada väärtuslik kogemus ning anda oma panus Hiiumaa turvalisusse ja kogukonna valmisolekusse. Osalemiseks ei ole vaja varasemat kogemust – kõige olulisem on huvi, pealehakkamine ja soov kaasa aidata.

Kui soovid olla osa Eesti ühest suurimast kriisiõppusest ja anda oma panuse kogukonna turvalisusse, anna endast märku e-posti aadressil valitsus@hiiumaa.ee.

Perepäev erivajadustega inimestele ja nende peredele Kuri seltsimajas

10. juunil kell 11.00–16.30 toimub Kuri seltsimajas juba kolmandat korda tasuta perepäev erivajadustega inimestele ja nende lähedastele. Lustakat päeva juhib Pipi!

Oodatud on raske ja sügava puudega lapsed, psüühiliste erivajadustega inimesed ning nende pereliikmed. Samuti on teretulnud sotsiaalvaldkonna spetsialistid, lapsehoidjad ja tegevusjuhendajad üle Hiiumaa.

Päeva jooksul toimuvad:

- töötoad lastele ja täiskasvanutele;
- kogemusnõustamine lapsevanematele;
- meelelahutuslik programm;
- disko ja ühistegevused;
- ühine lõunasöök.

Palume oma osalemisest teada anda hiljemalt 2. juuniks e-posti aadressil: kairi.loppe@sotsiaalkeskus.ee.

Perepäeva korraldab MTÜ Hiiumaa Lastekaitse Ühing koostöös Hiiumaa Sotsiaalkeskusega. Sündmust toetatakse puuetega inimeste huvikaitse vahenditest.

Tule ja veeda meeldiv ning sisukas päev koos teiste peredega!

HIIUMAA SOTSIAALKESKUS

Vallavalitsuse istungitelt

- Korraldada avatud hankemenetluses riigihange „Kärdla lasteaia projekteerimis- ja ehitushange". Riigihanke eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on 5 200 000 eurot.
- Tunnistati riigihankes „Käina kaugkütte katlamaja projekteerimine ja ehitamine" (viitenumber 303783) edukaks Tamult OÜ esitatud pakkumus, mille maksumus ilma käibemaksuta on 744 585 eurot.
- Sõlmiti leping If P&C Insurance AS-iga kindlustusteenuse osutamiseks. Lepingu maksumus ilma käibemaksuta on 29 918,57 eurot.
- Anti munitsipaalasutusele Hiiumaa Haldus nõusolek lepingu sõlmimiseks OÜ-ga Warren Safety Hiiumaa valla kohalikel teedel löökaukude parandamiseks. Lepingu eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on 16 500 eurot.
- Sõlmiti kolmeks aastaks leping Esri ArcGIS tarkvara omavalitsuslitsentsi teenuspakkuja osaühinguga ALPHAGIS. Teenuse maksumus ilma käibemaksuta on 19 920 eurot.
- Sõlmiti leping Creatomus Solutions OÜga Kärdla uue lasteaia ehitusloa taotlemiseks ja vajalike muudatuste tegemiseks. Lepingu maksumus ilma käibemaksuta on 7500 eurot.
- Otsustati, et Hiiumaa valla arengukava 2040+ esimene avalikustamine toimub Hiiumaa valla veebilehel ajavahemikul 4.05.–31.05.2026. Ettepanekuid saab esitada avalikustamise ajal kuni 31.05.2026 kirjalikult Hiiumaa Vallavalitsuse aadressil Keskväljak 5a, Kärdla või e-posti aadressil valitsus@hiiumaa.ee. Arengukava esitada seisukoha kujundamiseks ja ettepanekute tegemiseks osavallakogudele ning Hiiumaa vallavolikogu komisjonidele.
- Eraldati mittetulundusliku tegevuse projektitoetused 2026. aasta kevadvoorus vastavalt projektitoetuste komisjoni ettepanekule.
- Kehtestati Kärdla keskväljaku müügikioskite rendihinnad.
- Kinnitati Hiiu maakonna liikluskomisjoni koosseis ja töökord.
- Otsustati kinnitada Rudolf Tobiase nimelise Kärdla Muusikakooli õppetasud.
- Korraldada ajavahemikul 15. mai kuni 31. august 2026 koostöös osaühinguga Faasion värvikampaania.
- Kinnitati Hiiumaa valla ametiasutuse struktuur ja teenistuskohtade koosseis alates 1. maist 2026.
- Otsustati kinnitada Hiiu maakonna turvalisuse nõukogu koosseis.
- Otsustati kinnitada Hiiumaa Vallavalitsuse hallatava asutuse Vabaajakeskus Tuuletorn nõukogu.
- Tunnustati Hiiumaa valla tänukirjaga Heidi Nabbit hoole ja pühendumusega tehtud töö eest lasteaias Vigri.
- Otsustati tunnustada Hiiumaa valla tänukirjaga Marko Mändi panuse eest hiidlaste turvalisuse tagamisel ning liikumisvabaduse pakkumisel.
- Tunnustati Hiiumaa valla tänukirjaga Katrin Kivivuorit pühendunud ja arengule suunatud töö eest sotsiaalvaldkonnas.
- Otsustati tunnustada Hiiumaa valla tänukirjaga järgmisi Hiiumaa valla elanikke: Merike Liiki enam kui 20 aastat tehtud töö eest Kärdla päevakeskuses, luues sellest hooliva paiga, kus iga inimene on hoitud; Kati Kukke Kärdla Linna Seltsi loomise ja eestvedamise ning pühendumusega linna kogukonnaelu ja ühtekuuluvustunde edendamise eest.
- Anti avaliku ürituse luba sihtasutusele Hiiumaa Arenduskeskus ürituse „Hiiumaa tuletornide jooks 1.–3.05.2026" korraldamiseks Hiiumaa vallas vastavalt esitatud kohvikute nimekirjale ja ajakavale: 1.05.2026 kell 16.00 kuni 1.05.2026 kell 20.00, 2.05.2026 kell 11.00 kuni 2.05.2026 kell 17.00, 3.05.2026 kell 10.00 kuni 3.05.2026 kell 17.00.
- Otsustati anda Hiiumaa Tarbijate Ühistule avaliku ürituse luba ürituse „Hiidlaste kevadlaat" korraldamiseks Hiiumaal Coop Käina Konsum Ehituskeskuse ja DagöPlast AS-i vahelisel alal 16.05.2026 kell 9.00 kuni kell 14.00.
- Algatati Hiiumaa vallas Hausma külas Järve kinnistu detailplaneeringu koostamine.
- Otsustati algatada Hiiumaa vallas Käina alevikus Spordi tn 1 kinnistu detailplaneeringu koostamine.
- Kehtestati Suureranna küla Einmanni kinnistu detailplaneering (Koppe OÜ töö nr DP105-25).
- Otsustati kehtestada Kalana küla Puumetsa kinnistu detailplaneering (Koppe OÜ töö nr DP127 25).
- Seati tähtajatu sundvaldus Hiiumaa vallas Mägipe külas asuvale Suurepsi-Majaka tee kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud elektrimaakaabelliini paigaldamiseks, omandamiseks ning majandamiseks.
- Otsustati seada tähtajatu sundvaldus Hiiumaa vallas Kõrgessaare alevikus asuvale Sadama tee 6 kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult Telia Eesti AS-i kasuks projekteeritud sidemaakaabelliini ja -kapi ehitamiseks, omandamiseks ning majandamiseks.
- Seati isiklik kasutusõigus Elektrilevi OÜ kasuks Hiiumaa vallas Mägipe külas asuvale Hiiumaa valla omandis olevale Kõpu majakas kinnisasjale. Isikliku kasutusõiguse eesmeks on tehnovõrk–elektrimaakaabelliinid, liitumis- ja jaotuskilp ning komplektalajaam.
- Määrati Hiiu maakonnas Hiiumaa vallas Kalana külas asuva Ülevaataja katastriüksuse (kinnistu registriosa nr 26384550, katastritunnus 20501:001:2088, sihtotstarve ärimaa 50% ja elamumaa 50%, pindala 6901 m²) sihtotstarbeks ühiskondlike ehitiste maa 100%.
- Muudeti Hiiu maakonnas Hiiumaa vallas Männamaa külas asuva Aivari katastriüksuse lähiaadressi ja määrata uueks lähiaadressiks Marjametsa.
- Algatati Hiiumaa vallas Kassari külas Holmi kinnisasjal asuva eratee avalikuks kasutamiseks määramise menetlus.
- Algatati Hiiumaa vallas Kassari külas Männi kinnisasjal asuva eratee avalikuks kasutamiseks määramise menetlus.
- Muudeti Hiiu maakonnas Hiiumaa vallas Kidaste külas asuva Hõbejärve katastriüksuse lähiaadressi.
- Anti nõusolek Hiiumaa vallas Männamaa külas asuva Hallikselja kinnisasja jagamiseks.
- Otsustati anda nõusolek Hiiumaa vallas Nõmme külas asuva Ado kinnisasja jagamiseks.
- Anti projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Allika külas Männi kinnistul asuva saun-kuuri laiendamiseks üle 33%.
- Otsustati anda projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Kaigutsi külas Männisalu kinnistul asuva elamu laiendamiseks üle 33%.
- Anti projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Lepiku külas asuvale Tatika kinnistule püstitatava abihoone projekteerimiseks.
- Keelduti projekteerimistingimuste andmisest Hiiumaa vallas Selja külas Hiiu mnt 29 kinnistul asuva olemasoleva elamu lammutamiseks ja selle asemele uue suvila püstitamiseks detailplaneeringu koostamise kohustuseta alal.
- Anti projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Esikülas Võsa kinnistul asuva kuurlauda asemele püstitatava abihoone projekteerimiseks.
- Kinnitati hajaasustuse programmi 2026. aasta taotluste hindamistulemused.
- Kiideti heaks kaks hajaasustuse programmi aruannet.

Värvikampaania 15. mai – 31. august 2026

Värvikampaania tuleb taas! Ootame osalema Hiiumaa valla elanikke ja suvekodu omanikke, kes soovivad värvida Hiiumaal asuva elu- või abihoone fassaadi, uksi, aknaid või piirdeaeda. Osaleda võivad ka korteriühistute või mitmepereelamute esindajad, küla- ja seltsimajad ning kogudused.

Kampaania kestab 15. maist kuni 31. augustini. Kampaania korraldab Hiiumaa vald koostöös osaühinguga Faasion ja värvitootjatega, kes kõik panustavad 10% ehk soodustus värvijale on 30%.

Osalemiseks saada vabas vormis kiri aadressile valitsus@hiiumaa.ee, kus on kirjas:

- soov värvida Hiiumaal asuvat hoonet või aeda;
- omaniku nimi;
- kinnistu aadress;
- värvitav pindala ruutmeetrites.

Registreeruda saab ka telefoni teel, helistades tööajal telefonil 506 4565.

Kampaanias osaleja saab osta osaühingu Faasion kauplusest (Põllu tn 32, Kärdla) värvikampaania tooteid jaehinnast 30% soodsamalt.

Hea teada:

- Soodustus arvestatakse ostmisel kohe maha.
- Värvi ei pea korraga välja ostma – saad seda teha osade kaupa kuni 31. augustini.

- Värvimistööd peavad olema tehtud 30. septembriks 2026. aastal.

KAMPAANIA VÄRVID 2026

SADOLIN

- SANDO F – mineraalvärv fassaadile ja soklile
- PINOTEX WOOD PAINT EXTREME – veepõhine isepuhastuv puitfassaadivärv
- PINOTEX WOOD PAINT DUO VX+ – veepõhine õlivärv puitfassaadile
- PINOTEX WOOD PAINT PRIMER – veepõhine kruntvärv puitpindadele
- PINOTEX WOOD BASE AQVA – veepõhine puiduimmutus
- PINOTEX WOOD BASE – lahustipõhine puiduimmutus
- PINOTEX EXTREME LASUR – veepõhine isepuhastuv lasuurne puidukaitsevahend
- PINOTEX CLASSIC LASUR – veepõhine klassikaline lasuurne puidukaitsevahend
- HAMMERITE METALLIVÄRVID – kaksühes metallikaitsevärv otse roostes metallile

VIVACOLOR

- VILLA AKVA – matt veepõhine puitmajavärv
- VILLA ULTIMA – poolmatt veepõhine puidukaitsevärv
- VILLA PROTEKT – lahustipõhine puiduimmutus
- VILLA LASUR – lahustipõhine toonitav puidulasuur
- VILLA LASUR AKVA – veepõhine toonitav puidulasuur + immutus kaks-ühes
- SPECIAL WINDOW AKVA – veepõhine aknavärv
- VALTTI WOOD OIL – lahustipõhine puiduõli terrassidele ja aiamööblile
- VALTTI PLUS TERRACE OIL – veepõhine puiduõli terrassidele ja aiamööblile

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Meeldetuletus seoses korduskasutatavate nõude kasutamisega avalikel üritustel

Kuigi avalikel üritustel toitlustamisel kehtivad nõuded on olnud jõus juba mitu aastat, peame siiski oluliseks põhitõed enne suuremaid üritusi veel kord meelde tuletada.

Avalikel üritustel tuleb toidu ja joogi serveerimisel kasutada korduskasutatavaid nõusid ja söögiriistu. See tähendab, et **keelatud on kõik ühekordsed nõud** – sealhulgas plastist, biolagunevast plastist või muudest materjalidest tehtud topsid, taldrikud, kahvlid ja noad. Kasutatud nõud peavad läbima ka pesuliini ning need tuleb suunata ringlusesse.

Korduskasutatavate nõude kasutamise kohustus on kõikidel avalikel üritustel. Avalik üritus on korrakaitseseaduse tähenduses igasugune avalikus kohas toimuv ja üldsusele avatud sündmus, näiteks laat, kontsert, spordivõistlus, etendus või muu selline. See nõue kehtib sõltumata sellest, kas üritus toimub sise- või välitingimustes, piletiga või tasuta ning kas selle korraldamiseks on vajalik kohaliku omavalitsuse luba või mitte.

Keskkonnaamet on kahel eelneval aastal teinud mitmeid kontrollkäike avalikele üritustele ning kahjuks tuvastanud ka rikkumisi. Näiteks koguti nõud külastajatelt kokku, aga ei suunatud neid pessu (korduskasutusse), kasutati nõusid, mis ei vastanud nõuetele, ning esines ka olukordi, kus ühekordseid bioplastist või komposteeritavaid nõusid esitleti ekslikult korduskasutatavatena.

Järelevalvet haldusterritooriumil toimuvatel avalikel üritustel korduskasutusnõude kasutamise üle teostavad nii vald kui ka Keskkonnaamet. Ürituse korraldaja peab olema valmis esitama järelevalveametnikule teavet kasutatavate nõude kohta (vastavusdeklaratsioon) ning selgitama, kuidas on korraldatud nende kogumine, pesemine ja korduskasutus.

Kliimaministeeriumi juhised keskkonnahoidliku avaliku ürituse korraldamiseks leiad meie kodulehelt: vald.hiiumaa.ee/avaliku-urituse-korraldamine.

KADRI PIHLAMÄGI
jäätmespetsialist

Kohalik toit toob kogukonna kokku, kuid ohutus ei tohi jääda tagaplaanile

Soojemate ilmade saabudes avavad üle Eesti uksed kodukohvikud, toimuvad laadad ning hoogustub otse tootjalt tarbijale ehk OTT-müük. Need ettevõtmised toovad inimesteni kohaliku toidu, elavdavad kogukondi ja pakuvad väiketootjatele head võimalust oma toodangut müüa. Lisaks menüü kokkupanemisele tuleb läbi mõelda ka see, kuidas tagada toiduohutus.

Põllumajandus- ja Toiduamet tuletab meelde, et ajutistes müügikohtades peab toit olema sama ohutu kui püsivas toitlustus- või müügikohas. Vastutus ohutu toidu eest lasub kõigil toidukäitlejatel, ka neil, kes müüvad toitu kodukohvikus, laadal või OTT-müügil.

Kodustes tingimustes võib toiduohutuse tagamine olla keerulisem. Kodused köögid ei ole üldjuhul mõeldud korraga kümnete või sadade inimeste toitlustamiseks ning kiire töötempo juures võivad olulised ohutusvõtted jääda tagaplaanile. Siiski on väga oluline, et toidu valmistamisel, säilitamisel ja serveerimisel peetaks kinni põhinõuetest, mis aitavad ennetada toidu riknemist ja vähendada terviseriske.

Toiduohutuse tagamiseks on eriti oluline järgida viit põhimõtet:

- hoia puhtust;
- kasuta puhast vett ja värsket toitu;
- küpseta põhjalikult;
- eralda valmistoit toorest
- säilita toitu ohutul temperatuuril.

Toiduohutuse tagamiseks kasuta värsket toitu. Foto: Adobe Stock

Kui kodus valmistatud tooteid soovitakse müüa avalikul üritusel, näiteks laadal või turul, tuleb sellest tegevusest Põllumajandus- ja Toiduametit eraldi teavitada. Teavitama ei pea juhul, kui enda valmistatud tooteid müüakse ühekordselt, näiteks koolilaadal või kodukohvikute päeval.

Tähelepanelik tasub olla ka tarbijal. Toitu ostes võiks vaadata, kas müügikoht on puhas, kas toit on hoitud sobivates tingimustes ning kas müüja oskab vastata küsimustele toidu koostise, allergeenide ja säilitamise kohta. Kahtluse korral on mõistlik küsida lisainfot või jätta ost tegemata.

Kodukohvikud, laadad ja OTT-müük on Eesti suve, toidukultuuri ja kogukonnaelu väärtuslik osa. Mida teadlikumad on müüjad ja ostjad, seda ohutum, usaldusväärsem ja meeldivam on see kogemus kõigi jaoks.

Lisainfo ja praktilised juhised:

- pta.agri.ee/toit
- pta.agri.ee/toidu-muuk#avalikud-uritused-s
- pta.agri.ee/tarbijale-ja-eraisikule/toit/kodus-toidu-valmistamine-muugiks

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Kassari supluskoht. Fotod: Hiiumaa Haldus

Suplushooaeg on alanud

1. juunil algab ametlik suplushooaeg, mis kestab 31. augustini. Hiiumaal on ametlikke supluskohti viis: Kärdla Rannapaargu, Tõrvanina, Luidja, Liivalauka ja Kassari.

Luidja supluskoht.

Avalikeks supluskohtadeks loetakse rannad, mis on hooldatud ja korrastatud ning varustatud piisava hulga riietuskabiinide, tualettruumide ja prügikastidega. Kogu suplushooaja vältel tehakse neis kohtades nõuetekohast suplusvee seiret. Suplusvee proovide tulemused avaldatakse jooksvalt Terviseameti kodulehel ning lisaks rannas kohapeal kas infotahvlil või riietuskabiinil. Alates eelmisest aastast oleme varustanud supluskohad ka punast värvi poidega, mis aitavad suplejatel hoida orientiiri ning seeläbi tagada turvalisust.

Lisaks ametlikele supluskohtadele võetakse veeproove Mangust ja Kärdla Hausma tee supluskohast. Proove võetakse kõigist eelpool mainitud seitsmest supluskohast vastavalt Terviseameti poolt kinnitatud seirekalendrile neljal korral, reostuse korral võetakse lisaproovid.

Sel aastal võetakse proovid 21. mail, 4. juunil, 9. juulil ja 13. augustil.

Suplemiseks sobivaid kohti on Hiiumaal tunduvalt rohkem kui ametlikult kirjas, kuid vaid ametlikes supluskohtades on tagatud suplusvee kvaliteedi kontroll ning täidetud muud suplejate ohutust ja heaolu tagavad nõuded.

Suplusvee kvaliteedi seiret teostab ja heakorda randades tagab Hiiumaa Haldus koostöös Hiiumaa vallavalitsusega.

KATRIN POST
keskkonnaspetsialist

Hiiumaa sadamates algas uus hooaeg mitmete uuendustega

Leader-projektide ja Hiidlaste koostöökogu toel on Kalanasse paigaldatud kaameravalve, Kärdla sadamasse on loodud elektriautode laadimisvõimalus ning valminud on külastajatele mõeldud sadamahoone terrass. Sadamatesse on soetatud ka rendijalgrattad.

Kõigis sihtasutuse Hiiumaa Sadamad hallatavates sadamates on avatud uus näitus, mis tutvustab Hiiumaa purjelaevanduse ja merenduse ajalugu. Näitus aitab tuua piirkonna rikkaliku merekultuuri lähemale nii kohalikele elanikele kui ka külalistele. 23. juunil toimub Sõrul ka merepäev.

Mittetulundusühingu Hiiukala toetuse abil parandati Sõru sadama sildumisvõimalusi – välja vahetati kümme amortiseerunud käigupoomi ning lisati kolm uut poomi, et suurendada kaikohtade arvu. Ohutuse tõstmiseks paigaldati uus tulekustutikapp ja kaks päästerõngakomplekti. Külastajate mugavuse huvides lisandus sadamasse pinke, prügikaste ja laud. Ka Orjaku sadama amortiseerunud 24-meetrine ujuvkai on asendatud uuega.

Kalaleaderi toel valmib Orjaku sadamasse ka kaluritemaja ning rekonstrueeritakse Sõru jahisadama kaipealne, et parendada sadama taristut, luua kaluritele kaasaegsed töötingimused ning tagada külastajatele turvalisem sadamakeskkond. Arendused valmivad 2026. aasta sügiseks.

Ka sündmusterohke suvi on ukse ees. Mais toimub traditsiooniline **Tuulekala** festival, juunis tähistatakse Kärdlas **maakaitsepäeva** ning Sõrul **merepäeva**. Juulis stardib Kärdlast A. Le Coq 69. **Muhu Väina regatt** ning Sõru sadamas toimub armastatud **Hiiu Kantri** festival. Läbi suve pakub Orjaku sadam mitmeid kontserte ja kultuurisündmusi.

Lisainfo sündmuste kohta leiab Hiiumaa Sadamate kodulehelt www.hiiumaasadamad.ee ja Facebooki lehelt.

Kohtumiseni sadamates!

SA HIIUMAA SADAMAD

Turva- ja ohutuvarustusest väikealustel

10. novembrist 2025 jõustus väikelaevade kohustusliku varustuse määrus, mis ühtlustab nõudeid ja aitab parandada ohutust kõigil väikelaevadel, olenemata nende tüübist. Jõustunud määrus jagab nõuded kahte kategooriasse:

- merel kuni 5 meremiili kaldast või sisevetel kuni 9 kilomeetrit kaldast;
- merel kaugemal kui 5 meremiili kaldast või sisevetel kaugemal kui 9 kilomeetrit kaldast.

Aktiivne navigatsiooniperiood on täies hoos. Enamasti läheb merel kõik hästi, kuid kui midagi juhtub, selgub kiiresti, kas paat ja varustus olid päriselt valmis või ainult „enam-vähem". Et kõik ilusti turvaliselt kaldale jõuaksid, on oluline, et paadis olev turva- ja ohutusvarustus oleks töökorras, kiiresti kättesaadav ning piisav.

ALUSTA LIHTSAST

Merel kaldast kuni 5 meremiili, sisevetel kuni 9 kilomeetrit

Kõige elementaarsem on, et igal inimesel on **päästevest** kandevõimega vähemalt 100 njuutonit või **ujuvusvahend** kandevõimega vähemalt 50 njuutonit. Ja mitte lihtsalt olemas, vaid parajas suuruses ning vajadusel kohe kasutatav. Rangelt soovituslik on kanda päästevesti või vastavat ujuvusvahendit seljas või hoida seda käeulatuses.

Paadis peaks olema ka töötav **tulekustuti**, kui kasutatakse mootorit või muid seadmeid, mis võivad tuleohtu tekitada. Samuti **ankur** koos ankruotsaga. Kui mootor seiskub või tuul keerab, on see ainus asi, mis aitab paati paigal hoida. Vajalik on ka **kompass**.

Üks kõige alahinnatumaid, aga samas olulisemaid asju väikelaeval on vahend vee eemaldamiseks. Selleks on kas **pilsipump** või **hauskar**. Pilsipump on tavaliselt käsitsi või automaatselt töötav pump, millega saab paati kogunenud vee kiiresti välja. See on eriti oluline olukordades, kus laine viskab vett sisse või paadis tekib leke. Hauskar on kõige lihtsam variant – näiteks ämber või spetsiaalne kühvel, millega vett välja visata. See võib tunduda primitiivne, kuid töötab ka siis, kui tehnika alt veab.

Oluline ei ole niivõrd see, kumb variant on olemas, vaid see, et midagi oleks – ja et seda oleks võimalik kohe kasutada. Vesi paadis ei ole haruldane ning selle kogunemine muudab paadi kiiresti ebastabiilseks.

Olulised on navigatsioonituled vastavalt väikealuste rahvusvahelisele laevakokkupõrgete vältimise eeskirjale:

- Alla 12 meetri pikkune jõuajamiga laev võib kanda valget ringtuld ja pardatulesid (roheline tuli paremas pardas ja punane tuli vasakus pardas). Topituli või valge ringtuli võib olla laeva pikitasandilt kõrvale nihutatud, kui nende paigutamine pikitasandile ei ole võimalik, tingimusel et pardatuled on koondatud ühte laternasse, mis paikneb laeva pikitasandil või võimalikult lähedal samale pikitasandile, millel paikneb topituli või valge ringtuli.

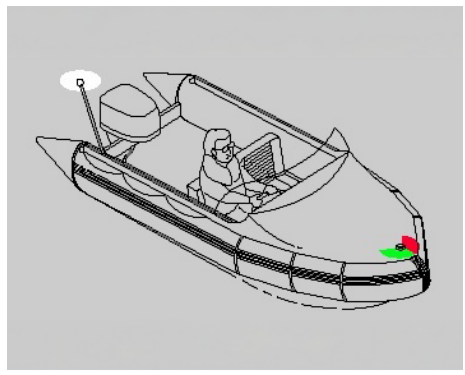

- Alla 7 meetri pikkune jõuajamiga laev, mille suurim kiirus ei ületa 7 sõlme, võib ettenähtud tulede asemel kanda valget ringtuld ja võimalusel ka pardatulesid.

Oma väikealus varusta **udupasuna** või muu heliseadmega ning **kahe punase säratulega**, millega vajadusel endast märku anda. Alla seitsmemeetrise kogupikkusega väikelaeva kaasaskantavasse varustusse kuuluvad **aerud** või **mõla**.

Mida kaugemale kaldast lähed, seda rohkem pead arvestama sellega, et abi ei tule kohe.

Kaugemale kui 5 meremiili kaldast liikudes või sisevetel kaugemale kui 9 kilomeetrit peab lisaks eelmainitule turvavarustusse kuuluma:

- päästevest kandevõimega vähemalt 100 njuutonit iga pardalviibija jaoks;
- päästerõngas või päästeling koos 15–25 meetri pikkuse viskeliiniga;
- kaks punast langevarjuraketti;
- navigatsioonivahendid asukoha määramiseks ja navigatsioonikaart;
- esmaabivahendid;
- binokkel;
- päästeparv, kui väikelaev sõidab kaldast kaugemale kui 20 meremiili.

Panen südamele, et väikealus võib olla väike ja rannik jääda silmapiirile, kuid riskid on samad mis avamerel. Kui midagi juhtub, ei loe enam, kui ilus ilm oli või kui lühike sõit plaanis oli – loeb see, mis sul pardal olemas ja kättesaadav on.

Ohutu paadisõidu meelespea

- Kontrolli enne veele minekut, et paat ja varustus oleksid korras.
- Jälgi ilmateadet ning arvesta oma kogemuste ja oskustega.
- Sõida kainelt ja kasuta päästevesti.
- Pane tähele teisi veeliiklejaid ja hoia ohutut distantsi.
- Käitu loodust säästvalt – ära jäta prügi maha.
- Hoia sidevahend käepärast, et vajadusel abi kutsuda.

Turvalist ja meeleolukat navigatsiooniperioodi!

JONATHAN SIMSON
Merepääste- ja patrulligrupp I
Kärdla politseijaoskond

Väikelaeval nõutav varustus

Kogu väikelaeva varustus peab olema töökorras, hõlpsasti kättesaadav ning vastama oma tüübi, mõõtude ja omaduste poolest väikelaeva sõidupiirkonnale ja suurusele.	Merel kaldast kaugemal kui 5 meremiili	Merel kaldast kuni 5 meremiili
Ujuvusvahend kandevõimega vähemalt 50 N iga pardal viibija kohta. Vahend peab vastama pardal viibija mõõtmetele ning olema CE-märgisega.	–	+
Päästevest kandevõimega vähemalt 100 N iga pardal viibija kohta. Vest peab vastama pardal viibija mõõtmetele, olema sertifitseeritud ja märgistatud SOLAS-sertifikaadi või CE-märgisega ning hooldatud tootja kasutusjuhendi kohaselt.	+	– Peab olema juhul, kui ujuvusvahendit ei ole.
Päästerõngas või päästeling koos 15–25 m viskeliiniga. Nõutav on SOLAS-sertifikaat või CE-märgis.	+	–
Päästeparv. Nõutav vaid juhul, kui sõidetakse kaldast kaugemale kui 20 meremiili. Nõutav on SOLAS-sertifikaat või CE-märgis. Parve kohtade arv peab vastama pardal viibijate arvule.	+	–
Tulekustuti ja tulekustutustekk. Kui kasutatakse lahtise leegiga küttekeha, põlevaid vedelikke või gaasiseadmeid, peab olema kasutamiseks sobiv vähemalt 2 kg tulekustutusaine massiga tulekustuti ja tulekustutustekk. Kui kasutatakse sisemootorit või üle 25 kW võimsusega päramootorit, peab olema kasutamiseks sobiv vähemalt 2 kg tulekustutusaine massiga tulekustuti. Nõutav on SOLAS-sertifikaat või CE-märgis.	+	+
Pilsipump või hauskar.	+	+
Rahvusvahelise laevakokkupõrgete vältimise eeskirja (COLREG) või laevatatavatel sisevetel liiklemise korra kohased **tuled.**	+	+
Ankur koos ankruotsaga. Väikelaeva kaalule ja pikkusele vastavad ankur ja ankruots peavad tagama väikelaeva ohutu ankrus püsimise. Ankruotsa pikkus peab olema vähemalt kolm korda väikelaeva pikkus, kuid mitte vähem kui 15 meetrit, ning seda võib sobivuse korral kasutada pukseerimiseks.	+	+
Aerud või mõla. Nõutav väikelaeval, mille kogupikkus on alla 7 meetri.	+	+
Udupasun või muu heliseade.	+	+
Kompass.	+	+
Jäätmekogumisvahendid.	+	+
2 punast säratuld. Neid peab hoidma väikelaevas veekindlas pakendis. Tootja märgitud kasutusaeg peab olema kehtiv.	+	+
2 punast langevarjuraketti. Neid peab hoidma väikelaevas veekindlas pakendis. Tootja märgitud kasutusaeg peab olema kehtiv. Nõutav on SOLAS-sertifikaat või CE-märgis.	+	–
Navigatsioonivahendid asukoha määramiseks ja navigatsioonikaart.	+	–
Esmaabivahendid. Esmaabivahendid komplekteerib väikelaevajuht, arvestades väikelaeva sõidupiirkonda ja võimalikke riske.	+	–
Binokkel.	+	–

Väikelaeva varustus, mida väikelaevajuht peab oma kogemustele tuginedes ning väikelaeva konstruktsiooni, sõidupiirkonda ja ilma arvestades ohutuse tagamiseks vajalikuks.

	Merel kaldast kaugemal kui 5 meremiili	Merel kaldast kuni 5 meremiili
Piisav kütusevaru	+	+
Radaripeegeldi	+	+
Triivankur	+	+
Avariivarustus	+	+
Päästeparv	+	+
Pootshaak	+	+
Kajalood	+	+
Lisatulekustuti Lisatulekustuti vajaduse hindamisel tuleb lähtuda põhimõttest, et tulekahju korral peab olema tagatud kaitse kõikides väikelaeva sektsioonides. Nõutav on SOLAS-sertifikaat või CE-märgis.	+	+
Pikemad lisaotsad	+	+
Lisaankur koos ankruotsaga	+	+
Ankrukett	+	+
Muu vajalik varustus	+	+

Hiiumaa turismiklastril täitus 60 liikme piir

Hiiumaa turismiklaster on jõudnud olulise verstapostini – klastri liikmete arv on kasvanud 60-ni, kinnitades organisatsiooni rolli olulise koostööplatvormina. Tänavu suvel tähistab Hiiumaa turismiklaster ka oma 5. tegevusaastat.

Turismiklastri 4. sünnipäev – talgutööd Kukka kivil. Foto: Kristel Peikel

Juubeliliikmeks sai Reigi külas tegutsev majutusettevõte Ratturi talu, mis pakub külastajatele rahulikku ja looduslähedast majutuskogemust, toitlustust ja sündmusi. Viimaste aastate jooksul on klastri liikmeskond järjepidevalt kasvanud, tuues kokku nii majutus-, toitlustus- kui ka elamusteenuste pakkujaid. Lisaks Hiiumaa turismiasjalistele kuuluvad klastri liikmete hulka ka näiteks Hiiumaa Tarbijate Ühistu, reisibüroo Estravel, Salva Kindlustus ja TS Laevad. Klastri toetajaliige on Hiiumaa vald.

Klastri juhi Kristel Peikeli sõnul ei ole liikmete arvu kasv eesmärk omaette, kuid see kinnitab klastri vajalikkust ja mõju. „Koostöös peitub jõud – ühiselt turundades ja arendades suudame pakkuda külastajatele terviklikumat ja kvaliteetsemat kogemust ning suurendada Hiiumaa nähtavust," ütles Peikel. „Hiiumaa turismiklastri liikmeks on oodatud kõik, kes soovivad panustada Hiiumaa kui külastuskoha arengusse."

Hiiumaa turismiklaster algatab ja toetab erinevaid turundustegevusi ning sündmusi, mis aitavad esile tuua Hiiumaa eripära, rahulikku elutempot ja ainulaadset kultuuripärandit

Klaster on ellu kutsunud talvise moluta-mise päeva ja glögikohvikute päeva, üha populaarsemaks muutuvad kevadine ja sügisene restoranide nädal, jätkatakse kodukohvikute päevade ja teema-aastate korraldamist. Olulisel kohal on ka liikmete omavaheline infovahetus ja suhtlus, mille hulka kuulub ka Hiiumaa turismimessi korraldamine.

„Liikmete arvu kasv ning peatselt saabuv 5. tegevusaasta juubel annavad tugeva aluse klastri edasiseks arenguks ning loovad uusi võimalusi koostööks nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil," lisas Peikel.

2021. aastal Hiiumaa Arenduskeskuse juurde loodud Hiiumaa turismiklaster ühendab erinevaid ettevõtteid ja organisatsioone eesmärgiga arendada Hiiumaad kui atraktiivset ja merelist sihtkohta. Turismiklastri tegevus on kaasrahastatud Euroopa Liidu meetmest „Atraktiivne piirkondlik ettevõtlus- ja elukeskkond" (PEEK).

KRISTEL PEIKEL
Hiiumaa turismiklastri juht

Uuendatud Palli telkimisala Hiiumaal ootab külastajaid

Riigimetsa Majandamise Keskus on Kõpu poolsaarel saanud valmis Palli telkimisala ümberehitustööd. Kogu taristu, mis on vajalik mõnusaks metsapuhkuseks, aga ka looduse säästmiseks, on uue vastu välja vahetatud.

Rekonstrueerimise käigus paigaldati alale kümme lõkkealust ja katusega laud-pinki ning üle luidete saab mere äärde neljas kohas kõndida mööda laudteed.

„Üheks põhjuseks, miks me Pallil põhjalikud ehitustööd ette võtsime, oli ka see, et soovisime luua külastusvõimalusi neile, kes liiguvad ratastoolis, karkude abil või lükkavad lapsevankrit," räägib RMK Lääne-Eesti piirkonna juht Aili Küttim.

Laiendatud telkimisalale mahub nüüdsest enam telke. „Kui enne sai telkida üksnes mere pool, siis nüüd saab telgi püsti panna ka parklast teisele poole," selgitab Küttim. Telkimiskohtadesse viivad ka väikese kruusakihiga kaetud teeotsad, nii on nende järgi hästi aru saada, kuhu on paslik ööbima jääda.

Avar parkla

Autosid saab parkida avaras piiretega tähistatud parklas ning metsa alla autodega enam sõita ei tohi. Sellele tähelepanu juhtimiseks on parkimisalal üles pandud ka vastavad liiklusmärgid. „Väga loodame, et külastajad meie ootusest ka kinni peavad – parklas ruumi jagub," lausub Küttim.

Parkimisala ühes servas on külastajate jaoks uhiuus teenindushoone, milles on puukuur ja prügikogumispunkt, kus saab looduspuhkusel tekkinud jäätmeid sorteerituna ära panna, ning kaks kuivkäimlat, millest ühte saab sisse sõita ka ratastooli või lapsevankriga. Samuti on teenindushoones matkajatel võimalik laadida oma telefone, elekter toodetakse selleks päikesepaneeli abil. Parkla teises servas asub teine käimla koos puukuuriga.

Parkimisala keskele on paigutatud viidapuu, mis aitab otsustada, kuhu poole sammud seada: kas panna esmalt telk üles ja seada end sisse või võtta hoopis kõigepealt ette matk Palli õpperajal ning uudistada Hiiumaa loodust.

Võimalused kaluritele

Küttimi sõnul jääb Palli telkimisala serva ka Palli lautrikoht, mida kasutavad nii kohalikud kalurid kui ka külastajad, kes tulevad sinnakanti just seetõttu, et minna merele kala püüdma.

„Uuendatud on ka läbi telkimisala kulgev lautritee ning puhkajad kindlasti rõõmustavad, kui kohalik kalur hommikul värske kalaga merelt tuleb," märgib Aili Küttim.

Rekonstrueerimise käigus lammutati vana piirivalvetorn. Selle üle ei maksa piirkonnajuhi sõnul kurvastada, sest käimas on uue vaatetorni rajamine Ninaotsa poolsaare tippu.

Palli telkimisala projekteeris osaühing Klotoid ja rekonstrueeris osaühing Metsamajand.

Rekonstrueerimistööd läksid RMK-le maksma 158 301 eurot ilma käibemaksuta..

RMK

Valed jäätmed pakendikonteineris lähevad kalliks maksma!

Hiiumaa vallas on 21 avalikku pakendipunkti, mis on kõigile tasuta kasutamiseks. Valdavalt kasutavad inimesed neid õigesti ja vastutustundlikult. Kahjuks on siiski neid, kes ei saa aru, milleks pakendikonteiner mõeldud on.

Pakendikonteineritesse on viimasel ajal sattunud toidujäätmeid, riideid, ehitusprahti, elektroonikat ja segaolmejäätmeid. See ei ole enam juhuslik eksimus, vaid teadlik hoolimatus.

Kui pakendikonteineri sisu rikutakse sobimatute jäätmetega, tuleb see suunata käitlusesse segaolmejäätmena ning see kulu jääb valla ehk kõigi valla maksumaksjate kanda. Suuremad jäätmepunktid on varustatud kaameratega. Rikkumiste tuvastamisel on palutud rikkujatel jäätmed oma kuludega õigesse käitluskohta suunata. Kui konteinerist ei ole võimalik valesid jäätmeid välja võtta ning konteineri sisu tuleb suunata jäätmejaama segaolmejäätmetena, peab selle kinni maksma rikkuja. Suurima pakendikonteineri tühjendamine pakendipunktis (6000 l) segaolmejäätmetena maksab **460,39 eurot.** Päris kindlasti on soodsam viia oma ehitusjäätmed jäätmejaama.

Tuletame meelde:

- Pakendikonteiner on mõeldud ainult pakendijäätmetele.
- Pakend peab olema tootest tühi (nt jogurtitops puhtaks kraabitud, pakend tühjaks pigistatud).
- Pakendijäätmed võib tuua läbipaistvas kotis või valada konteinerisse lahtiselt.
- Kui konteiner on täis, ei jäeta jäätmeid selle kõrvale. Selline käitumine toob kaasa prügi laialikandumise ning rikub avalikku ruumi kõigi jaoks.

Kõik muu tuleb suunata õigesse kohta:

- Segaolmejäätmed oma kinnistu konteinerisse
- Suurjäätmed, elektroonika ja ohtlikud jäätmed kogumisringidele
- Ehitusjäätmed ja muud jäätmed jäätmejaama

KADRI PIHLAMÄGI
jäätmespetsialist

Ülo Soosteri mälestusmärgi tulemused on selgunud

Sihtasutuse Sooster Foundation ja Hiiumaa vallavalitsuse koostöös korraldatud kunstnik Ülo Soosteri mälestusmärgi ideekonkursile laekus 23 võistlustööd 19 autorilt. Konkurss oli osavõturohke ja võistlustööde tase kõrge, mistõttu ei olnud žüriil paljude väga heade pakkumiste seast parimaid lihtne välja valida.

Võistlustöid hindas kuueliikmeline žürii, kuhu kuulusid Ülo Soosteri pärija ja autoriõiguste seaduslik valdaja, Eesti Kunstnike Liidu liige Tenno Pent Sooster, Hiiumaa vallavalitsuse arhitekt Kaire Nõmm, Hiiumaa Muuseumide teadur ja kultuuriloolane Helgi Põllo, Eesti Kunstimuuseumi maalikogu juhataja ja kunstiteadlane Liisa Kaljula, Eesti Kunstimuuseumi skulptuurikogu juhataja, kunstiteadlane ja konservaator Aleksander Meresaar ning SA Sooster Foundationi juhatuse liige Mikhail Ayvazov.

Konkursi võitjaks valiti Aleksander Litvinovi kavand „Vormid", mis lähtub Ülo Soosteri samanimelisest maalist, andes kunstniku märgilisele teosele püsiva pronksskulptuuri kuju ning sidudes selle oskuslikult Kärdla muusikakooli esise avaliku ruumiga. Kõrgetasemeliste võistlustööde tõttu otsustas konkursi žürii lisaks võitjale välja anda veel kolm auhinnalist kohta. Teise koha pälvis Viktor Kiss kavandiga „Mees, kes kuivatas rätikut tuule käes" ning kolmandat ja neljandat kohta jagasid Vergo Vernik, Toivo Tammik ja Andres Mägi kavandiga „Kadakad" ning Jass Kaselaan kavandiga „Ajust kasvanud kadakas".

Aleksander Litvinovi esikoha pälvinud kavand „Vormid". Pilt: autori loal

Aleksander Litvinovi esikoha pälvinud kavand „Vormid". Pilt: autori loal

Žürii pidas Ülo Soosteri mälestusmärgi puhul oluliseks võistlustööde suhestumist kunstniku loomepärandiga ning oskust luua efektne ja meeldejääv avaliku ruumi teos, mis arvestaks Hiiumaa eripärast konteksti ja sobiks Kärdla väikelinna miljöösse. Žürii esimees Tenno Pent Sooster: „Kuna žüriiliikmete vahel valitses üksmeel selles osas, et mälestusmärki ei tuleks rajada niivõrd Ülo Soosteri isikule, kuivõrd tema loomepärandile, eelistati figuraalseid lahendusi pakkuvatele võistlustöödele neid, mis haakusid enam Soosteri loomingu sümboolse keele, vormilise kujutlusvõime ja loomingulise vaimuga."

Mälestusmärgi materjali puhul eelistas žürii pigem hooldusvabu materjale, mis on end ajaloos tõestanud ning tagaksid mälestusmärgi pikaajalise säilimise. Žürii liige Kaire Nõmm: „Võistlustööde seast tõsteti enam esile neid, mis võiksid kõnetada iga päev möödujaid Kärdlas, sealhulgas koolilapsi, ning millel paistis olevat suurem potentsiaal saada tähendusrikkaks maamärgiks ka Hiiumaa külaliste jaoks."

Ülo Sooster (1924–1970) oli 20. sajandi teise poole Eesti ja Ida-Euroopa kunsti üks olulisemaid uuendajaid ja juhtfiguure, kelle keeruline elutee viis ta sünnipaigast Hiiumaalt kaugele, esmalt Karaganda vangilaagrisse Kasahstani ja hiljem Moskvasse, kus kunstnik 1970. aastal 46-aastasena suri. Moskva kõrgperioodi jääb ka Soosteri autoritehnikas maal „Vormid", milles sulanduvad ühte kunstniku huvi sürrealismi ja abstraktsionismi vastu ning Hiiumaa loodusest pärit kadaka motiiv, mida Sooster edasi arendas.

Koostöös Hiiumaa vallavalitsusega on mälestusmärgi asukohaks valitud Kärdla kesklinnas paiknev väljak aadressil Uus tänav 4, mille lähedusse jääb Soosteri kunagine kool ning kus ka praegu asub mitu haridusasutust. Mälestusmärk avatakse Kärdla kesklinnas Soosteri 103. sünniaastapäeval 17. oktoobril 2027.

Rohkem pilte võidutöödest leiab meie kodulehelt: vald.hiiumaa.ee/uudised/ulo-soosteri-malestusmargi-ideekonkursi-tulemused-selgunud.

SA SOOSTER FOUNDATION
soosterfoundation.org

Elanikkonnakaitse e-koolitus

Päästeametis on valminud elanikkonnakaitse e-koolitus, mis aitab Eesti inimestel omandada baasteadmisi kriisideks valmistumiseks ja oma kriisikindluse suurendamiseks.

Koolituse leiab veebilehelt olevalmis.ee/koolitus.

„Me kõik sooviksime olla sajaprotsendiliselt valmis kriisiks, aga see on keeruline. Tähtis on praegu olla valmis rohkem kui eile ning homme veelgi enam. Kriisi puhkemise esimestel tundidel ja päevadel on abipakkujaid vähem kui abivajajaid ning abi saabumine võtab aega. Seepärast on kõige olulisem mitte sattuda esimeste abivajajate hulka. Elanikkonnakaitse e-koolitus annab vajalikud teadmised, kuidas hoida iseennast ja oma perekonda ning vältida esimeste abivajajate hulka sattumist," ütles Päästeameti peadirektor Margo Klaos.

Koolitus annab praktilisi teadmisi selle kohta, kuidas kriisiolukordades tegutseda, sealhulgas kuidas varjuda või evakueeruda, millised on esmaabi ja psühholoogilise esmaabi põhitõed ning kuidas oma pere kriisivalmidust suurendada.

Koolitus valmis Päästeameti, Sisekaitseakadeemia, Justiits- ja Digiministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Siseministeeriumi ning Sotsiaalkindlustusameti koostöös.

Koolitus on tasuta, veebipõhine ja paindlikult läbitav. See on mõeldud kõigile, kes soovivad suurendada oma valmisolekut erinevateks kriisideks. Kogu programmi läbimine võtab aega keskmiselt 3–6 tundi.

Koolituse läbimiseks on kaks võimalust:

- **Ilma sisse logimata** – koolitust saab läbida endale sobival ajal ja mahus anonüümselt. Sellisel juhul õppeprotsess ei salvestu ning koolituse lõpus tunnistust ei väljastata.
- **Sisselogimise ja tunnistusega** – õppija loob konto ja logib sisse. Koolituse edukal läbimisel väljastatakse nimeline tunnistus. Koolituse sisu on mõlemal juhul identne.

PÄÄSTEAMET

Vajad abi kriisis paremini toime tulemiseks? Päästeameti koolitus tuleb appi!

Kuidas käitud, kui saad telefonile sõnumi drooniohust? Levinud on arvamus, et kriisikoolitusel tehakse jälle juttu toiduvarudest. Räägime ka sellest, kuid koolituse põhirõhk on praegu olulistel teemadel: turvalise varjumiskoha kiire leidmine ohu korral, kas minna kriisi korral kerksuskeskusesse või evakuatsioonikohta, kust saab kriisi korral infot ja kuidas käituda, kui leiad maast drooni.

Kui sa kõigile neile küsimustele vastust ei tea, saab Päästeametilt tellida tasuta kriisikoolituse – selleks on vaja kokku saada vähemalt 10 inimest. Koolitus kestab 90 minutit.

Koolitust saavad tellida kõik: omavalitsused, kogukonnad, asutused, korteriühistud, külaseltsid ja ettevõtted.

Kogukonnad saavad kriisiolukorras olla oma liikmetele tõhusaks toeks. Et kogukond saaks kriisiolukorras hakkama, tuleb varakult läbi mõelda, kuidas selleks ühiselt valmis olla. Mõistlik on ette valmistada kogukonna kriisimeeskond, koostada kogukonna kriisiplaan ning hankida riigi toel vajalikud vahendid. Korteriühistutel on võimalus tellida lühem kriisikoolitus oma üldkoosolekule.

Ettevõtted ja asutused saavad kutsuda koolitaja tööohutusalasele koolituspäevale või miks mitte ka motivatsiooniüritusele.

Koolituse tellimiseks kirjuta Hiiumaa ennetuspartnerile: ege.tatarmae@paasteamet.ee.

EGE TATARMÄE
ennetusbüroo ennetuspartner
mob +372 5919 1524
ege.tatarmae@paasteamet.ee

Viis lihtsat sammu koduse ravimikapi korrastamiseks

Vanad või kõlbmatuks muutunud ravimid võivad olla ohtlikud nii tervisele kui ka keskkonnale. Seetõttu tasub kodune ravimikapp aeg-ajalt üle vaadata, aegunud ravimid välja sorteerida ning ravimijäätmed viia selleks ettenähtud kogumiskohta.

„Ravimikapi korrastamine on lihtne tegu, mis aitab ennetada olukordi, kus haiguse korral võetakse kogemata ravimit, mille säilivusaeg on juba möödas. Aegunud ravimite tarvitamine võib olla tervisele ohtlik – ravim ei pruugi toimida ootuspäraselt, toime- või abiained võivad laguneda kahjulikeks ühenditeks ning suureneb kõrvaltoimete oht," selgitas Ravimiameti järelevalve osakonna spetsialist Marit Isakannu.

Kuna ravimid ei kuulu tavaliste jäätmete hulka, vaid on ohtlikud jäätmed, tuleb need sorteerida eraldi. Neid ei tohi visata olmeprügisse ega tualettpotti – valesti käideldud ravimid võivad jõuda loodusesse ja sealt edasi ka näiteks põhjavette.

RAVIMIAMET SOOVITAB RAVIMIKAPI KORRASTAMISEL JÄRGIDA VIIT SAMMU:

1. Vaata, millised ravimid kodus on
Ravimi pakendil on kirjas märge „retseptiravim" või „käsimüügiravim". Toidulisandid, plaastrid, süstlad ja kraadiklaasid ei ole ravimid ning need tuleb sorteerida ravimijäätmetest eraldi.

2. Kontrolli ravimite kõlblikkusaega
Kõlblikkusaeg on pakendil kirjas aasta ja kuu täpsusega. Pane tähele, et mõned ravimid, näiteks silmatilgad ja siirupid, on kasutuskõlblikud vaid teatud aja (nt 3 või 6 kuud) pärast avamist. Seepärast tasub selliste ravimite puhul avamisel alati kirjutada pakendile avamiskuupäev, et hiljem oleks ravimi kõlblikkuses lihtsam veenduda.

3. Eralda ravimijäätmed muudest jäätmetest
Ravimijäätmete hulka kuuluvad ravimid (nt tabletid, salvid, siirupid) ning ravimijääke sisaldavad pakendid (nt ravimilehed, kus on tablette, poolikud siirupipudelid ja salvituubid). Tühjad karbid ja infolehed võib panna paberi- või pakendikonteinerisse.

4. Kogu ravimijäätmed kokku
Paki ravimijäätmed kotti või karpi. Ära eemalda ravimeid nendega kokkupuutuvatest pakenditest (blister, purk, tuub) ega vala siirupeid ümber – nii on ravimite käitlemine ohutum nii patsiendile kui ka jäätmete vastuvõtjale.

5. Vii ravimijäätmed kogumiskohta
Ravimeid saab tasuta ära anda ohtlike jäätmete kogumispunktides, jäätmejaamades või apteekides.

Koduse ravimikapi korrastamine on väike tegu, millel on suur mõju!

Rohkem infot leiab Ravimiameti kodulehelt: ravimiamet.ee/ravimijaatmed.

RAVIMIAMET

KUIDAS KÄITUDA ÕHUOHU KORRAL?

Nii varjumist nõudva kui ka võimaliku õhuohu korral kasutab Kaitseväägi sellest teada andmiseks ohuteavitussüsteemi EE-ALARM kanaleid: SMS-sõnumeid, mobiilirakendusi Eesti äpp ja "Ole Valmis!" ning vajadusel käivitatakse ka sireenid. Lisainfot saab kriis.ee lehelt ning 1247 numbrilt. Samuti edastatakse infot ERRis ja teistes meediakanalites. Teavitused saadetakse piirkonda, kus on oht.

Jälgi tähelepanelikult, milliseid suuniseid riik annab. Iga teavituse korral ei ole vaja varjuda. Arvesta, et detailsem info olukorra kohta võib veidi aega võtta ning ohuteavitus sisaldabki kõige esmaseid ja kriitilisemaid juhiseid. Hoolitse selle eest, et juba aegsasti oleks sinu mobiiltelefonis Eesti äpp ja "Ole valmis!" rakendus, et need oleks uuendatud ning teavitused lubatud.

VÕIMALIK OHT

Millal Kaitseväägi teavitab: droonid või muud ohtlikud lennuvahendid võivad piirkonda sattuda, kuid vahetut ohtu ei ole. Näiteks on Eesti õhuruumi eksinud või sisenemas droon, mis tõenäoliselt lendab alast üle ega kujuta elanikele vahetut ohtu.

Saad võimalikust õhuohust EE-ALARM teavituse SMSiga ja/või äpis. Võimaliku ohu möödumisest antakse teada nii EE-ALARMi kanalite kui ka meedia kaudu.

Varjuda ei ole vaja!

Ela oma igapäevast elu, sh lähevad lapsed lasteaeda/ kooli ja täiskasvanud tööle. Ole väljas liikudes ümbritseva suhtes valvas ning valmis varjuma, kui olukord peaks muutuma.

Hoia laetud telefon käepärast ja järgi saadud juhiseid.

Kui laps on lasteaias või koolis, lähedane hooldekodus, siis on ta sealse personali hoole all ja koju tuua teda ei ole vaja. Haridus- või hoolekandeasutus, haigla jm asutused peavad tagama oma hoolealuste turvalisuse.

Räägi oma perega, eakamate sugulaste, hoolealuste ja teistega rahulikult läbi, mida tähendab võimalik õhuoht ja kuidas selle ajal käituda.

Mõtle ja räägi ennetavalt läbi, kuidas käituda ning kaitsta oma hoolealuseid ja lähedasi, kui võimalik õhuoht muutub vahetuks ohuks.

Loe alati hoolikalt läbi, milliseid juhiseid riik sulle EE-ALARMiga saadab, sest erinevad olukorrad võivad tähendada ka erinevaid käitumisjuhiseid!

ÕHUOHT - VARJU KOHE!

Millal Kaitseväägi teavitab: õhuoht on vahetu ehk ohus on inimeste tervis, elu ja vara. Näiteks, kui Eesti õhuruumis on lennuvahend, mille osas on alust arvata, et see võib rünnata või olla otseselt ja viivitamatult ohtlik ohualas viibivatele inimestele.

Kuuled sireene, saad Kaitseväelt varjumiskorralduse SMSiga, äpiteavitusega ja/või ERRi kanalite kaudu või märkad ohtu. Kui oht on möödas ja tavapäraste tegevuste juurde naasmine on taas turvaline, antakse sellest ohuteavituskanalite ja meedia kaudu teada.

Saades varjumiskorralduse, varju seal, kus parasjagu oled – kodus, tööl, koolis, lasteaias, poes või mujal siseruumis, sest väljas liikumine on vahetu õhuohu korral eluohtlik.

Pea meeles: sulle sel hetkel lähim siseruum on parim koht varjumiseks. Hoia akendest ja ustest eemale, lasku võimalikult madalale korrusele, maapinna lähedale ja võimalikult mitme seina taha.

Kui ei ole võimalik kuhugi siseneda, leia koht, kus sind ümbritsevad vähemalt ühelt küljelt seinad või muu takistus, kasvõi kraav või lohk. Halvimal juhul heida pikali ja kaitse pead kätega.

Sõidukiga liikudes pargi see lähima hoone või loodusliku takistuse (mets, vallid) varju nii, et see ei takistaks operatiivsõidukeid. Lahku autost ja varju mujale, sest auto ei paku õhuohu korral piisavat kaitset.

Hoia laetud telefon käepärast ja järgi edasisi juhiseid.

Haridusasutused, haiglad, hoolekande- ja muud sarnased asutused peavad olema käitumise selles olukorras läbi mõelnud, tagama oma hoolealuste turvalisuse ning tegutsema vastavalt käitumisjuhistele.

Kriisiinfo **WWW.KRIIS.EE** Käitumisjuhised **WWW.OLEVALMIS.EE** Riigiinfo telefon **1247**

PÄÄSTEAMET

DETAILPLANEERINGUD

Kärdla linna Sõnajala tn 2 kinnistu detailplaneeringu koostamise algatamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmine
Hiiumaa vallavolikogu 16.04.2026 otsusega nr 29 algatati Kärdla linna Sõnajala tn 2 (katastritunnus 37101:010:0400; 8086 m², elamumaa 100%) kinnistu detailplaneeringu koostamine, väljastati lähtetingimused ning jäeti algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Planeeringu koostamise eesmärk on Sõnajala tn 2 kinnistu kruntimine kaheks vähemalt 1500 m² suuruseks üksikelamukrundiks ja üheks korterelamukrundiks; üksikelamukruntidele ehitusõiguse määramine üksikelamu ja kuni kahe abihoone püstitamiseks; teede ning liikluskorralduse põhimõtete planeerimine; tehnovõrkude ja -rajatiste paigutuse määramine; servituutide ja kitsenduste vajaduse määramine; hoonetele arhitektuursete tingimuste määramine ning kruntidele sihtotstarbe määramine. Detailplaneering on üldplaneeringut muutev, sest on vaja muuta üldplaneeringus määratud korterelamumaa juhtotstarvet osaliselt korterelamumaaks ning osaliselt pere- ja ridaelamumaaks.

Algatamise otsuse ja väljastatud lähtetingimustega saab tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (Keskväljak 5a, Kärdla) ja Hiiumaa vallavalitsuse avalikus dokumendiregistris.

Ristna tuletorni lähiümbruse maa-ala detailplaneeringu osaliselt kehtetuks tunnistamine
Hiiumaa vallavolikogu 16.04.2026 otsusega nr 30 tunnistati osaliselt kehtetuks Kõrgessaare vallavolikogu 18.10.2026 otsusega nr 134 kehtestatud Ristna tuletorni lähiümbruse maa-ala detailplaneering (DAGOpen OÜ töö nr 12-36) Ülevaataja kinnistu osas (lisa). Ülejäänud osas jäi detailplaneering kehtima.

Kehtetuks tunnistamise otsusega saab tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (Keskväljak 5a, Kärdla) ja avalikus dokumendiregistris.

Kärdla linna Linnumäe tn 4 ja 4a maaüksuste detailplaneeringu kehtestamine
Hiiumaa vallavolikogu 16.04.2026 otsusega nr 31 kehtestati Kärdla linna Linnumäe tn 4 ja 4a maaüksuste (37101:005:0100 ja 20501:001:0118) detailplaneering (DAGOpen OÜ töö nr 24-29).

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on vähendada Linnumäe tn 4 ja 4a maaüksustel kalda ehituskeeluvööndi ulatust ligikaudu 30 m kaugusele Nuutri jõe veepiirist, jagada Linnumäe tn 4 maaüksus kaheks elamumaa krundiks ning määrata tekkivale krundile ja Linnumäe tn 4a maaüksusele ehitusõigus, hoonestusala ning arhitektuursed tingimused hoonetele, tehnorajatiste ja -võrkude väljaehitamiseks vajaminevate koridoride asukohad ning vajalikud servituudialad. Koostatav planeering on üldplaneeringut muutev, sest tehakse ettepanek vähendada kalda ehituskeeluvööndi ulatust.

Kehtestamise otsuse ja planeeringuga on võimalik tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (Keskväljak 5a, Kärdla) ja valla veebilehel.

Kõrgessaare alevikus Sedelga kinnistu detailplaneeringu eskiisi avalik väljapanek
Hiiumaa vallavalitsus korraldab Kõrgessaare alevikus Sedelga kinnistu detailplaneeringu (katastritunnus 39201:004:0814) eskiisi avaliku väljapaneku 21. maist 21. juunini 2026 töö ajal Hiiumaa vallavalitsuse Kärdla majas (Keskväljak 5a, Kärdla, Hiiumaa vald) ja Hiiumaa valla veebilehel.

Planeeringu koostamise eesmärk on jagada Sedelga kinnistu kaheks krundiks, määrata kruntidele ehitusõigus üksikelamu ja kolme abihoone püstitamiseks, planeerida teede ning liikluskorralduse põhimõtted, määrata tehnovõrkude ja -rajatiste paigutus, servituutide ja kitsenduste vajadus, arhitektuursed tingimused hoonetele ning kruntidele sihtotstarve. Detailplaneering on üldplaneeringut muutev, sest planeeritakse ehitusõiguse määramine elamule ja abihoonetele väiksematele kruntidele kui üldplaneeringus lubatud. Detailplaneeringuga kavandatakse kaks alla 1 ha suurust elamukrunti.

Detailplaneeringu eskiisi avalik arutelu toimub 26. juunil 2026 kell 11.00 Hiiumaa vallavalitsuse Kõrgessaare majas (Kõpu tee 8, Kõrgessaare alevik, Hiiumaa vald).

Suureranna küla Einmanni kinnistu detailplaneeringu kehtestamine
Hiiumaa vallavalitsuse 29.04.2026 korraldusega nr 206 kehtestati Suureranna küla Einmanni kinnistu detailplaneering (Koppe OÜ töö nr DP 105-25).

Detailplaneeringuga määratakse krundile ehitusõigus elamu ja abihoonete püstitamiseks (üks üksikelamu ja kaks kõrvalhoonet ehitisealuse pinnaga kokku 400 m²), teede ning liikluskorralduse põhimõtted, tehnovõrkude ja -rajatiste paigutus, servituutide ja kitsenduste vajadus ning arhitektuursed tingimused hoonetele.

Kehtestamise korralduse ja planeeringuga on võimalik tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (Keskväljak 5a, Kärdla) ja valla veebilehel.

Käina alevikus Spordi tn 1 kinnistu detailplaneeringu koostamise algatamine
Hiiumaa vallavalitsuse 29.04.2026 korraldusega nr 205 otsustati algatada Käina alevikus Spordi tn 1 (katastritunnus 36801:001:0707, pindala 2561 m², sihtotstarve tootmismaa) kinnistu detailplaneering, mille eesmärk on planeeringualal kehtiva Käina tööstusala detailplaneeringu muutmine ning katastriüksusele ehitusõiguse määramine täisautomaatse katlamaja püstitamiseks, arhitektuursete tingimuste määramine hoonetele ning tehnorajatiste ja võrkude väljaehitamiseks vajaminevate koridoride asukohtade ja vajalike servituutide alade määramine.

Algatamisel teadaoleva info põhjal täiendavate uuringute läbiviimise vajadus puudub. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Käina valla üldplaneeringuga.

Detailplaneeringu koostamise korraldaja ja kehtestaja on Hiiumaa vallavalitsus (aadress Keskväljak 5a, Kärdla, Hiiumaa vald, 92414).

Korraldusega saab tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (aadress Keskväljak 5a, Kärdla, Hiiumaa vald, 92414) ja Hiiumaa valla veebilehel.

Hausma külas Järve kinnistu detailplaneeringu koostamise algatamine
Hiiumaa vallavalitsuse 06.05.2026 korraldusega nr 217 otsustati algatada Hausma külas Järve (katastritunnus 63901:001:0167, pindala 69 068 m², sihtotstarve maatulundusmaa) kinnistu detailplaneering, mille eesmärk on katastriüksusele ehitusõiguse määramine elamu ja abihoonete püstitamiseks, arhitektuursete tingimuste määramine hoonetele, tehnorajatiste ja võrkude väljaehitamiseks vajaminevate koridoride asukohtade ja vajalike servituutide alade määramine ning planeeringualal Kura kinnistu detailplaneeringu muutmine Järve kinnistule juurdepääsutee asukoha ja tingimuste määramiseks.

Algatamisel teadaoleva info põhjal täiendavate uuringute läbiviimise vajadus puudub. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Pühalepa valla osa Suuresadama–Kärdla piirkonna üldplaneeringuga.

Detailplaneeringu koostamise korraldaja ja kehtestaja on Hiiumaa vallavalitsus (aadress Keskväljak 5a, Kärdla, Hiiumaa vald, 92414).

Korraldusega saab tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (aadress Keskväljak 5a, Kärdla, Hiiumaa vald, 92414) ja Hiiumaa valla veebilehel.

Kalana küla Puumetsa kinnistu detailplaneeringu kehtestamine
Hiiumaa vallavalitsuse 13.05.2026 korraldusega nr 228 kehtestati Kalana küla Puumetsa kinnistu detailplaneering (Koppe OÜ töö nr DP127-25).

Detailplaneeringuga määratakse Puumetsa kinnistule ehitusõigus olemasolevatele hoonetele lisaks kahe uue hoone ja lehtla püstitamiseks nii, et kõigi hoonete maksimaalne lubatud ehitisealune pind kokku on kuni 900 m²; määratakse hoonestusala, ehituslikud ja arhitektuursed tingimused, sh korruselisus, kõrgus ja materjalikasutus; planeeritakse krundisisene liikluskorraldus ja parkimine ning määratakse tehnovõrkude ja -rajatiste põhimõttelised asukohad.

Kehtestamise korralduse ja planeeringuga on võimalik tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (Keskväljak 5a, Kärdla) ja valla veebilehel.

Dementsuse Kompetentsikeskus

Dementsusega inimeste lähedaste tugigrupp

16. juunil kell 17.00 Kärdla Kultuurikeskuses, Rookopli 18.
Tugigrupis saab osaleda ka **veebi vahendusel.**

Kui sinu lähedasel on mäluhäire või mõni dementsuse vorm ning vajad nõu ja toetust, oled oodatud tugigruppi.

Tugigruppi juhivad **Hanna-Stiina Heinmets ja Monika Suuster.**
Eelregistreerimine: hsheinmets@gmail.com või tel 5563 6076.

Üritus on osalejatele tasuta.

TEADE

Hiiumaa Gümnaasiumi ja rakendusliku kolledži HIIG+ vastuvõtt kutseõppesse kestab kuni 12. augustini aadressil sais.ee.

Erialad: palkmajaehitaja, puitehitiste restauraator, väikesadama spetsialist, plastitöötluse seadistaja (töökohtapõhiselt) ning tasulised aianduserialad: florist, linnaaednik ja maastikuehitaja. Õpe toimub Suuremõisa lossis.
Rohkem infot: hak.edu.ee

Küüditamise aastapäeva tähistamine 13. juunil Lehtmas

14. juunil 2026 möödub 1941. aasta küüditamisest 85 aastat. Kalendris on päev märgitud leinapäevana, mida tavapäraselt tähistatakse küünalde süütamise ja pärgade asetamisega mälestusmärkide jalamile. Lisaks on Naiskodukaitse algatanud ürituste sarja „Ma ei unusta Sind“, mida seni korraldati raudteejaamades, kust küüditatute ešelonid teele läksid.

Sel aastal keskendutakse saartele, kust küüditati sadamate kaudu. Et president korraldab 14. juunil represseeritutele roosiaia vastuvõtu, toimub hiidlaste mälestusüritus 13. juunil kell 12.00 Lehtmas.

Kõrgessaare päevakeskus

- 28. mail kell 11–12 ESF+ projekti „Sensoorsed töötoad eakatele Hiiumaal“ raames töötuba „Hiiumaa müsteerium“, läbiviija Identiteet OÜ, tasuta
- 4.–7. juunil 2026 väljasõit Ruhnu ja Kihnu saartele, kohad täis
- 11. juunil kell 13 koosviibimine Randmäe puhketalus, õnnitleme sünnipäevalapsi ja külas on külalisesineja
- 15. ja 16. juunil kell 11 kalaõpituba „Püügist söögini“ Kärdlas, korraldab MTÜ HEIK projekti „Koolitused traditsiooniliste teadmiste ja oskuste omandamiseks erivajadustega inimestele“ raames, õpitoa toimumisel tuleb arvestada ilmaoludega
- Lisainfo: Katrin, tel 5333 9472
- Kõrgessaare päevakeskuses saab pesta pesu, käia duši all ja mõõta vererõhku. Eelnevalt leppida kokku Innaga, tel 505 2292.
- Kõik huvilised on oodatud liituma meie tegevustega! Jälgi ka Facebooki lehte „Kõrgessaare päevakeskus“.

Hellamaa perekeskus

- 2. juunil kell 12 saavad kokku Pühalepa Lustilised
- 4. juunil kell 19 zumba-videotreening
- 9. juunil kell 12 Lustiliste ekskursioon
- 11. juunil kell 19 zumba-videotreening
- 16. juunil kell 18 memme-taadi jaaniõhtu
- 18. juunil kell 13 klubi Pühalepa Vanamehed koosolek
- Info telefonidel 469 4630, 5694 1961

Käina päevakeskus

- 3. juunil kell 10 aju aktiveerimine, juhendaja Helin Kääramees
- 9. juunil kell 14 kübarapidu, võtame hooaja kokku ja tervitame suve saabumist
- 11. juunil pediküüriteenus, teenust osutab Käroli, registreerimine tel 5307 7353 (Kairi)
- 17. juunil kell 10 vestlushommik omastehooldusspetsialist Raili Mägiga ja juunikuu tähtpäevade tähistamine
- Lisainfo ja registreerimine: Kairi Lõppe, tel 5307 7353
- Käina päevakeskuses saab pesta pesu ja käia duši all. Eelnevalt leppida kokku Käina päevakeskuse telefonil 5307 7353.

Emmaste päevakeskus

- 3. juunil kell 11 mälutreening ja jututuba
- 10. juunil kell 12 tuleb külla Helgi Põllo koos ühe Hiiumaa pärimuskultuurikohvriga
- 17. juunil kell 11 mälutreening ja jututuba
- 18. juunil pediküüriteenus, ajad on täis, vabu aegu on veel 13. augusti teenusele
- Leisu piirkonna eakad kogunevad üle nädala, kontakt Aivo Härm, tel 503 1734
- Võimalus kasutada dušši ja pesumasinat: 3 eurot/kord
- Ürituste ja huviringide info, registreerimine: Eve Ellermäe, tel 5376 4040
- Transpordivajadus, juuksuri- ja pediküüriteenusele registreerimine: Aimi Jaarma, tel 514 4327

Kärdla päevakeskus

- Esmaspäeviti kell 15 bridžiklubi
- Kolmapäeviti kell 9.30 toolitants
- 1. juunil kell 9.30 mälutreening, mälutreener Katrin Kivivuori
- 2. juunil kell 11 Kärdla juhatuse koosolek
- 4. juunil Eesti Tervisemuuseumi külastus
- 16. juunil Hiiumaa ringreis
- 17. juunil infotund, külas on Hiiumaa Halduse juhataja Rein Urman
- Kontakt ja info: Kärdla päevakeskus, tel 463 2161, kardlapaevakeskus.blogspot.com

Omastehooldajad

- 25. juunil kell 15 omastehooldajate kokkusaamine aadressil Põllu 1, Kärdla
- Lisainfo: Raili, tel 5308 1035

SÜNDMUSED

MAI

N, 28. mai
- kl 19–20.30 **Hiiu Naaditeatri etendus „Külalistemaja laibaga“**, Kärdla Kultuurikeskus, 7–10 €

R, 29. mai – P, 31. mai
- **Hiiumaa loodusmatk**, Kõpu poolsaar

R, 29. mai
- 29.–30. mai **XVI Rudolf Tobiase nimeline klaveriõpilaste konkurss,** Käina Huvi- ja Kultuurikeskus, tasuta. Rohkem infot tobias.hiiumaa.ee
- kl 18–19 **Kassari klassika 2026**, Kassari kabel, tasuta
- kl 18–20 **naistering „Iseendaga taas sõbraks“**, Riksi püstkoda, Männamaa, annetuslik

L, 30. mai
- **Hiiumaa meistrivõistlused lauatennises**, Hiiumaa Spordikeskus
- **Tuulekala festival**, Orjaku sadam. Lisainfo hiiukala.org/tuulekala-festival
- kl 8–18 rännakretk **„Tihu kevad 2026**“, tasuta
- kl 10–12 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam

P, 31. mai
- kl 12–14 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 18–19.30 **kundalini jooga**, Kärdla Nukuteater, 10 €

JUUNI

E, 1. juuni
- kl 10–19 **Lastefestival** Kärdla linnapargis laululava juures
- 2.–3. juuni **koolitus „Roheruum ja vertikaallahendused“**, Suuremõisa loss. Tasuta. Lisainfo aadressil koolitused@hak.edu.ee ja kooli kodulehel hak.edu.ee/et/koolituskalender või tel 503 7971.

K, 3. juuni
- kl 11–14 **„Kutse seiklusele: Hiiumaa 2. klasside looduse päev Tõrvaninal!“**, Tõrvanina rand, tasuta. Lisainfo paladelhk@gmail.com või telefonil 5348 9786.

N, 4. juuni
- kl 10–17 **meisterflorist Mike Boerma demo** Hiiumaa Ametikoolis (Suuremõisa lossis). Info osalustasu ja registreerumise kohta hak.edu.ee
- kl 17–19 **orienteerumisneljapäevak**, Puski, Kõpu teelt
- 4.–6. juuni **Eesti meistrivõistlused kardispordis**, Käina kardirada. Täpsem info ja ajakava kartdago.ee/

R, 5. juuni
- kl 10–17 Mike Boerma **meistriklass „Self-Standing Bouquet“**. Info osalustasu ja registreerumise kohta hak.edu.ee
- 5.–6. juuni **SUURemõisa aia- ja palgifest**, Suuremõisa loss. Lisainfo fb.me/e/8DgEEYnkp
- 5.–7. juuni **Hiiumaa kirjandusfestival 2026**, Vabrikuväljak, Kärdla. Lisainfo hiiumaa.ee/kirjandusfestival2026/

L, 6. juuni
- kl 10–12 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 10–15 **palkmajaehitajate meistrivõistlus 2026**, Suuremõisa mõisapark
- kl 10–20 **Hiiumaa sulgpalliturniir 2026**, Hiiumaa Spordikeskus. Lisainfo facebook.com/events/1442594943727501/
- kl 11–18 **talgud X Viscosa, Viscosa Kultuuritehas.** Kõigile osalejatele tänutäheks pilet 20. juunil toimuvale Suvesuminale.
- kl 14–18 **töötuba „Kuidas teha ise probiootikume ja hapendada“**, Metsatuule puhkeküla, Sinima. 40 €. Lisainfo facebook.com/events/1223460233197459
- kl 19–21 **Daniel Veinbergs *standup* „Kangem kraam“**, Kärdla Kultuurikeskus
- 6.–8. juuni **kevadine aianduse rohekoolitus „Integreeritud roheruum ja toidujulgeolek“** Suuremõisa lossis ja aias. Koolitajad: Lylian Lainoja, Lui Remmelg ja Kadi Laansal. Tasuta. Lisainfo telefonil 503 7971 või kirjuta aadressil koolitused@hak.edu.ee.

P, 7. juuni
- kl 12–14 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam

E, 8. juuni
- kl 18–19.30 **Käina huvikooli lõpuaktus**, Käina Huvi- ja Kultuurikeskus, tasuta

T, 9. juuni
- kl 16.30–21 **Hiiumaa ratta- ja jooksuõhtud 2026**, Hiiumaa. Lisainfo hiiumaa.ee/sundmus/hiiumaa-ratta-ja-jooksuohtud-2026/2026-06-09/

N, 11. juuni
- kl 12 **Drinks LAB: „2026 kevade maitsed ja uued ideed joogikaardile“**, Hiiumaa Pruulikoja Resto
- kl 17–19 **orienteerumisneljapäevak**, Tareste
- kl 18.30–23.30 **Dago Karikasari 2026**, Kärdla sadam

R, 12. juuni
- kl 18–19 **Kassari klassika 2026**, Kassari kabel, tasuta
- kl 22 **AG Live**, Luige baar, Käina

L, 13. juuni
- kl 10–12 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 12–14 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 12 **Küüditamise mälestusüritus** Lehtmas
- kl 17–23.30 **Esko Baari suvehooaja avapidu**: Kurjam LIVE!, Esko Baar, Sõru sadam
- 14.–20. juuni **õhuakrobaatika laager**, Hiiumaa Spordikeskus. Lisainfo gretonian.info@gmail.com

P, 14. juuni
- kl 12–14 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam

E, 15. juuni
- 15.–17. juuni **noorte lohesurfilaager Hiiumaal** 2026, Ranna surfiküla, 240 €. Lisainfo surfmaster.ee/noorte-lohesurf-hiiumaal

K, 17. juuni
- kl 11–14 **laste teadusklubi suvelaager**, Suuremõisa, 10 €. Info ja registreerimine telefonil 5884 3436 ja paladelhk@gmail.com.
- kl 18.30 *disc golf* – **Tour de Hiiumaa 2026**, Pühalepa must

N, 18. juuni
- kl 11–14 **laste teadusklubi suvelaager**, Soera Talumuuseum, 10 €. Lisainfo ja registreerumine telefonil 5884 3436 ja paladelhk@gmail.com.
- kl 17–19 **orienteerumisneljapäevak**, Kapasto karjäär
- 18.–21. juuni **Sõru jazz**, Sõru sadam. Lisainfo kaunismuusika.ee/soru-jazz/tutvustus/

R, 19. juuni
- kl 11–14 **käkisupireede Mihkli talumuuseumis**, Mihkli talumuuseum
- kl 14–16 **„Käina kujunemise lugu“** – suvised giidituurid Hiiumaal, Rannu Pubi parkla. Hiiumaa Muuseumi juhataja Kauri Kiivramees viib jalutuskäigule läbi Käina, kus räägime paiga kujunemisest, olulistest sündmustest ja inimestest, kes on siinset elu mõjutanud. 5 € (tasumine kohapeal sularahas), info telefonil 5884 0140
- 19.–20. juuni **Darts Hiiumaa Cup**, Randmäe puhketalu, Mangu küla

L, 20. juuni
- kl 10–12 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 11–23 **Viscosa Suvesumin 2026**, Viscosa Kultuuritehas. Lisainfo: viscosa.ee/suvesumin/
- kl 16–21 **suitsusauna õhtu** Mihkli talumuuseumis, 10–15 €
- **Pärimuspäev ja triibuseelikute keerutamise simman** Mihkli talumuuseumis
- **Viljatontide missivõistluse avamine** Mihkli talumuuseumis
- kl 18 **bachata ja ekstaatilise tantsu õhtu,** Ranna surfiküla. Lisainfo surfmaster.ee/bachata-ekstaatiline-tants-hiiumaal

P, 21. juuni
- kl 11 **Kõrgessaare jaanijooks**, Kõrgessaare Vaba Aja Keskus
- kl 12–13 **Piip ja Tuut Kontserdil**, Viscosa Kultuuritehas, 12,60–63 €. Lisainfo viscosa.ee/kava-2026
- kl 12–14 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 15–21 **suitsusauna õhtu** Mihkli talumuuseumis, 10–15 €

E, 22. juuni
- kl 12–16 **väike jaanipäeva maitsete laat**, Orjaku sadam
- kl 19 **Käina jaanituli**, Käina Padarimägi, tasuta
- kl 19–23.30 **Kõrgessaare piirkonna jaaniõhtu**, Kirikulahe ääres. Toimuvad traditsioonilised jaanimängud, tegevused lastele. Esineb ansambel Välk.

T, 23. juuni
- kl 10–12 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 10–15 **Luguse jaaniturniir võrkpallis**, Luguse, 60 €. Lisainfo facebook.com/events/1484707499974070/
- kl 12–14 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 13–15 **Maakaitsepäev** 2026, Kärdla sadam, tasuta. Kaitseliit, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet ning kiirabi tutvustavad oma tehnikat ja varustust; Naiskodukaitse ja Kaitseliidu noored korraldavad kaasahaaravaid töötube; merepäästjad teevad väljasõite merele.
- kl 15 **Sõru jaanituli ja merepidu**, Sõru sadam, tasuta. Ootamas on ajaloolised puulaevad, meresõidud, töötoad ja tegevused ning jaanipäevaprogramm. Tantsuks mängib Audru Jõelaevanduse Punt.
- kl 20 **Pühalepa jaanituli** 2026, Hellamaa kiigeplats. Esinevad Kristi Kooli ja Liisa Koemetsa duo ning ansambel Vanaviisi, mis tähistab sel aastal oma 40. tegutsemisaastat.

K, 24. juuni
- **Kärdla jaanituli** Rannapaargu juures, Rannapaargu, Kärdla

N, 25. juuni
- kl 17–19 **orienteerumisneljapäevak**, Ristna tuletorn
- kl 18.30–23.30 **Dago Karikasari 2026**, Kärdla sadam
- kl 19–20.30 **kontsert „Kui tahad olla hea“ – Marju Kuut 80,** Orjaku sadam. Laval Kelli Uustani, Ain Agan ja Paul Daniel.

R, 26. juuni
- kl 14–16 **„Kärdla vabrikualevi ja valla piiril“** – suvised giidituurid Hiiumaal, Hiiumaa Muuseumi Pikk Maja. Pilet: 5 €, lisainfo telefonil 5884 0140
- kl 21–22 **Kassari klassika 2026**, Kassari kabel, tasuta

L, 27. juuni
- kl 10–12 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 10–17 **Lavendlitalu sünnipäev,** Lavendlitalu, Tubala. Lisainfo fb.me/e/72xWIotcj
- kl 19–21.30 **Teoteater „Abielutunnistus“**, Viscosa Kultuuritehas, tasuta. Info ja piletid piletitasku.ee/et/event/9509
- 27.–28. juuni **Hiiu Purjelaeva Seltsi 27. paadimatk**. Algab hommikuse kaptenite koosolekuga Kärdla sadamas kell 10.30. Matk kulgeb Kärdla sadamast mööda merd Dirhami sadamasse. Tasuta, iga alus klaarib oma kaikoha Dirhamis ise. Lisainfo: hps@hps.ee, 502 5479, hps.ee/uudised
- 27.–28. juuni **isa ja lapse surfilaager** Hiiumaal 2026, Ranna surfiküla, 250 €. Lisainfo surfmaster.ee/isa-ja-laps-surfilaager-hiiumaal

P, 28. juuni
- **Talendid Rajale 2026**, Käina kardirada. Lisainfo kart.ee
- kl 12–13 **Piip ja Tuut Teater esitleb „Onu Ööbik“**, Viscosa Kultuuritehas, 12,60–63 €. Lisainfo viscosa.ee/kava-2026/
- kl 12–14 **hülgevaatlusretk** Kärdla sadamast, Kärdla sadam
- kl 18–21 **jooga ja aerusurfi matk**, Ranna surfiküla, 15 €. Lisainfo surfmaster.ee/aerusurfi-matk-jooga

E, 29. juuni
- 29. juuni – 2. juuli **surfi- ja looduslaager lastele** Hiiumaal 2026, Ranna surfiküla, 300 €. Lisainfo surfmaster.ee/surfi-lastelaager-hiiumaa

T, 30. juuni
- kl 19 **Hiiu Naaditeatri etendus „Majakavahi tüdrukud“**, Tahkuna tuletorn. Info ja piletid fienta.com/et/s/suvelavastus-majakavahi-tudrukud

NÄITUSED

SA HIIUMAA MUUSEUMID

Hiiumaa Muuseumi Pikk Maja
Avatud E–P kl 10–18
- Kuni 29.09 näitus „Hiiumaa tuletornid ajas ja pildis“
- Alates 8.05 näitus „Hõbehiidlased – Hiiumaa fotograafia ajalugu“
- Püsinäitus „Kärdla: rootsi küla, saksa alev, eesti linn“

Mihkli talumuuseum
Avatud E–P kl 10–18
- 1.06–23.08 näitus „Hiiumaa hirmutised“
- 1.06–23.08 näitus „Meri aidas“
- 1.06–23.08 näitus „Etnograafiline näitus talust“

Kassari muuseumimaja
Avatud E–P kl 10–18
- 16.05–31.08 näitus „Elu saarel. Tuli, vesi, õhk, maa“
- 4.06–22.06 mininäitus „Viis Rannarootsi pruuti“

R. Tobiase majamuuseum
Avatud K–L kl 10–17
- 1.06–23.08 näitus „Helilooja Rudolf Tobiase elu ja looming“
- 1.06–23.08 näitus „Käina vald ja vallakohus“

Tahkuna tuletorn
Avatud E–P kl 10–18
- 1.06–30.09 näitus „Tõusud ja mõõnad – Hiiumaa tööstusliku kalapüügi lugu 1945–1991“

Sõru muuseum
Avatud 15.06–31.08. T–P kl 10–17
- Püsinäitus Sõru rannarahva eluolust ja mootorpurjekast „Alar“.

Teised näitused:
- juunis Emmaste Põhikooli õpilastööd
- juulis Tiiu Jürissoni maalid
- augustis „Vana Toomas kui sümbol tarbe- ja rahvakunstis“, Eero Kööbi kollektsioon

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne
Toimetaja: Triinu Rajasalu, tel 5470 0607
Kujundus ja küljendus: MK Meedia OÜ
Trükikoda: Printall
Hiiumaa Teataja ilmub kuu viimasel reedel.
Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud eelneva kuu 10. kuupäevaks info@hiiumaa.ee.